

Ключові слова: міжнародна фінансова підтримка, міжнародні фінансові організації, воєнний стан, адміністративний рахунок МВФ, трастові фонди.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В перші чотири місяці війни державна фінансова система України фактично відмовилася від такого джерела надходжень як податки і внески. Уряд всебічно сприяв підтримці бізнесу в умовах воєнного стану. Пакет заходів, який було спрямовано на допомогу суб'єктам господарювання, включав: зниження відсотку або скасування сплати ЄСВ для окремих категорій громадян; відстрочка у сплаті податків для підприємств малого та середнього бізнесу; скасування всіх заходів ринкового та споживчого нагляду у всіх питаннях, крім регулювання цін та контролю за ціноутворенням; встановлення мораторію на проведення перевірок для бізнесу тощо [2].

Законом України № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо застосування положень воєнного стану» внесено, зокрема, зміни до низки правил для банків та небанківських фінансових установ, які покликані полегшити виплати кредитів в Україні у воєнний час та в період після воєнного відновлення економіки [17].

Тимчасові заходи зі спрощення ведення і регулювання бізнесу суттєво вплинули на якість управління державними фінансами, втім на довгостроковій основі їх застосування не розглядалося, але в короткостроковому часовому інтервалі (перші місяці війни) вони виявилися ефективними, в тому числі завдяки підтримці міжнародних фінансових організацій (МФО).

МФО грають основну роль у розвитку міжнародних економічних зв'язків шляхом реалізації глобальних стратегій, виступають інтегруючим ядром світової фінансової безпеки, об'єднуючи національні, регіональні та міжнародні фінансові системи. Відповідно Закону України «Про державний бюджет України на 2022 рік» основними міжнародними партнерами України, перед якими Уряд має боргові зобов'язання у сумі 25,5 млрд.грн. є: МБРР, ЄБРР, ЄІБ, Кредитна установа для відбудови, Північна екологічна фінансо-

ва корпорація [19]. Завдяки отриманим коштам в період з 2014 по 2021 роки Україні вдалося підвищити темпи зростання економіки, збільшити об'єм ВВП та провести ряд успішних реформ в сфері енергозбереження, розвитку міської інфраструктури, освіти, соціальної допомоги та медицини. Бенефіціаром міжнародної фінансової підтримки Україна є тривалий час, успішно виконуючи свої боргові зобов'язання і вимоги, що висувають МФО до використання позикового капіталу. Кризовий стан економіки, який намагається стабілізувати уряд країни в умовах військової агресії, дає підстави розглядати в якості головного фактору впливу міжнародну фінансову підтримку.

Дослідження проблем та особливостей міжнародної фінансової підтримки економіки України під час війни, що суттєво впливають на збереження досягнутого рівня якості державного управління у фінансово-економічній сфері, є нагальним, оскільки криза, спричинена російським вторгненням, захопила всі сфери і сектори економіки і позначилася на зниженні економічної активності і платоспроможності населення, зростанні дефіциту бюджету, критичному падінні міжнародної ліквідності та міжнародної інвестиційної позиції України. За сумними оцінками уряду України «після 100 днів повномасштабної війни прямі збитки України перевищують 600 млрд, дол.США, з них понад 105 млрд.дол.США – збитки від пошкодження інфраструктури. Українська держава втратила 35% ВВП, понад 200 великих промислових підприємств. Окупанти контролюють 20% території країни. З України виїхали понад 5 млн.громадян» [1].

За прогнозами Національного банку України унаслідок війни ВВП країни впаде більш як на третину, а інфляція в рази перевищуватиме цільовий рівень [4].

МВФ також погіршив прогноз зростання глобального ВВП з 4,4% до 3,6% в 2022 році через воєнну агресію росії. Економіка України, за прогнозами МВФ, через війну скоротиться на 35% [8].

В умовах активних військових дій, коли доступ на міжнародний приватний ринок капіталу для українського уряду закритий, фінансування потреб бюджету та поповнення міжнародних резервів Національного банку України можливі завдяки міжнародній фінан-

совій підтримці, основними інструментами якої є довгострокові позики та гранти.

Враховуючи те, як швидко відреагували МФО на війну в Україні, використовуючи набутий під час попередніх світових криз та кризи, спричиненої пандемією COVID-19, інструментарій фінансової підтримки, в умовах світової кризи, що розгортається на тлі українсько-російської війни, доцільним є формування адаптивного механізму використання вже існуючих інструментів, а також розробка нових програм фінансової підтримки для України та країн, що найбільше постраждають від наслідків війни. Для України спрямування фінансових ресурсів міжнародних донорів має посилюватися у напрямках підвищення обороноздатності країни, пом'якшення наслідків війни для економіки країни, забезпечення гуманітарної допомоги. Воєнний стан, в якому перебуває країна, ускладнює застосування механізму управління міжнародною фінансовою підтримкою, який включає перспективне планування рівня залучення фінансових ресурсів на основі темпів економічного зростання та оцінювання ефективності їх використання в довгостроковій перспективі. Зазначене актуалізує дослідження проблем та особливостей міжнародної фінансової підтримки економіки України в умовах війни з метою вироблення ефективних механізмів забезпечення фінансової стабільності економіки країни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – виявлення проблем та особливостей міжнародної фінансової підтримки економіки України в умовах війни.

Завданнями дослідження є: вивчення наукових праць з проблем міжнародної фінансової підтримки країн світу в кризовому стані; характеристика стану співпраці України та міжнародних фінансових організацій з питань залучення фінансової підтримки; аналіз інструментів міжнародної фінансової підтримки України та виокремлення особливостей їх застосування в умовах війни.

Предмет дослідження – проблеми та особливості міжнародної фінансової підтримки економіки України в умовах війни.

Методологічною і теоретичною основою дослідження є наукові праці вчених з проблем теоретико-методологічного обґрунтування

міжнародної фінансової підтримки країн в кризовому стані. Дослідження проведено на основі офіційної нормативно-правової, статистичної та інформаційної бази даних урядових ресурсів України та міжнародних фінансових організацій: МВФ, Світового банку, ЄБРР, ЄІБ та інших. В статті використовуються загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: загальнологічні методи (аналіз, синтез), теоретичні (абстрагування, узагальнення, системний), спеціальні (графічний, економіко-статистичний). Застосовується міждисциплінарний підхід, що поєднує інструментарій науки державного управління та економіки, що дозволяє провести системний аналіз предмету дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи становлення та еволюції інституту міжнародної фінансової підтримки під впливом світових економічних криз, закономірностей функціонування МФО та особливостей їх взаємодії з національними економіками, що потребують антикризового регулювання та макроекономічної стабілізації, були предметом дослідження зарубіжних науковців: Д. Брадлоу, Д. Вільямсона, Ф. Лессамбо, А. Макбіна, Д. Макдовела, А. Насірі, Д. Окампо, Т. Портера, П. Сноудена, Т. Сінклера, Д. Стігліца, Е. Трумана та інших.

Ф. Лессамбо в своєму дослідженні міжнародних фінансових інституцій аналізує вплив фактору фінансової глобалізації на модернізацію світової фінансової системи. Вчений відзначає, що, з одного боку процеси фінансової глобалізації вплинули на посилення фінансової експансії розвинених країн, лібералізацію зовнішньоекономічних відносин та підвищення мобільності капіталу, з іншого боку вони призвели до послаблення державного контролю над функціонуванням власних фінансів країн, що розвиваються, зниження їх стійкості до глобальних фінансових криз, появи ризику втрати суверенітету через високий рівень державного боргу [13].

А. Макбін та П. Сноуден оцінюють головні суперечності у застосуванні Світовим банком інструментів фінансової підтримки країн, що розвиваються. На фоні беззаперечних переваг, залучення міжнародної фінансової підтримки має негативні наслідки, які можуть проявлятися, наприклад, у зростанні зовнішнього державного

боргу, що тягне за собою посилення податкового тягаря для його обслуговування та дестабілізацію валютної та банківської систем унаслідок мобілізації для виплати боргу значних фінансових ресурсів. На думку авторів, використання набутого досвіду подолання суперечностей міжнародної фінансової підтримки дозволить уникнути помилок при запровадженні організаційних та інституційних механізмів співпраці країн з міжнародними фінансовими організаціями [15].

Питання співробітництва МФО з країнами світу, зокрема з Україною, переваги та недоліки від такої співпраці були предметом дослідження у працях таких вітчизняних учених, як О. Білорус, В. Геєць, Б. Данилишин, В. Колосова, К. Клименко, І. Лютий, О. Мозговий, О. Рогач, В. Сіденко, С. Якубовський та інші.

Так, В. Колосовою обґрунтовані теоретичні та методологічні положення глобальних фінансових ресурсів та розроблено інституційні засади залучення міжнародної фінансової допомоги в умовах інституційних перетворень економіки України [11].

О. Гетманенком досліджено систему взаємодії державних інституцій України з міжнародними фінансовими організаціями та визначено основні джерела походження зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій безпеці держави в умовах сталого розвитку світової економіки [6].

В. Геєць відзначає позитивний вплив міжнародної фінансової підтримки, яка надається країнам, що перебувають у посткризовому стані. Науковець доводить, що кожна програма підтримки є унікальною але, попри істотні відмінності між країнами, що постраждали від збройних конфліктів, орієнтується на вже вироблені інструменти і напрями фінансової допомоги, які включають: підтримку рівня життя населення, яке постраждало від конфліктів; відновлення систем життєзабезпечення; відновлення інституційного простору та проведення економічних реформ; реконструкцію життєво важливих потужностей економіки та розвиток інфраструктури тощо [5].

Л. Лондар аналізуючи стан надання міжнародної фінансової підтримки України для проведення структурних реформ наголошує на набутому позитивному досвіді співпраці України з міжнародни-

ми фінансовими організаціями в процесі впровадження і постійного удосконалення механізму кредитування і отримання грантових ресурсів, що сприяло створенню умов для сталого економічного зростання України, формуванню сучасної ринкової економіки та зміцненню інституційної платформи співробітництва [14].

Групою українських науковців проведений аналіз впливу міжнародних інституцій на фінансовий стан України в умовах війни. Здійснено оцінку поточних кредитних рейтингів боргових зобов'язань України з початку збройної агресії росії в умовах, коли Національний банк України створює умови для належної роботи у надскладних умовах. Наголошено на перспективах запровадження спеціального пакету фінансової допомоги Україні для продовження супротиву проти агресора шляхом залучення фінансових ресурсів міжнародних фінансових інституцій [16].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, чимало теоретичних і практичних питань, які стосуються проблем функціонування міжнародних фінансових інститутів, розглядаються науковцями в контексті сталого розвитку економік світу або в контексті кризового стану (для його запобігання, або пом'якшення наслідків), обумовленого техногенними або екологічними факторами. Для вітчизняної науки проблеми міжнародної фінансової підтримки країни в умовах воєнного стану – малодосліджений напрям, який має важливе теоретичне та практичне значення, з огляду на те, що в умовах невизначеності, спричиненої активними бойовими діями, нівелюється точність фінансово-економічних прогнозів та оцінок співставлень обсягів наданої підтримки з результатами її впливу на стабілізацію економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування інституту міжнародної фінансової підтримки почалося в 50 роки минулого століття з ціллю відбудови повоєнної Європи та забезпечення механізмів міжнародного співробітництва в управлінні світовою фінансовою системою. З тих часів інституційна структура міжнародної фінансової підтримки значно еволюціонувала, адаптуючись до проявів світових криз. Так, після азійської економічної кризи 1998 року провідну роль у відносинах міжнародної фінансової під-

тримки стали відігравати регіональні фінансові механізми. Фінансова криза 2008 року та світова економічна криза, спричинена пандемією COVID-19, дозволили розвинути використання механізмів макроекономічної стабілізації та антикризового регулювання.

В теперішній час інститут міжнародної фінансової підтримки вирішує такі завдання: фінансова підтримка для запобігання або профілактики фінансової кризи; фінансова підтримка для боротьби із кризою та наслідками її проявів; підтримка у формуванні та проведенні відповідальної макроекономічної політики та системних реформ.

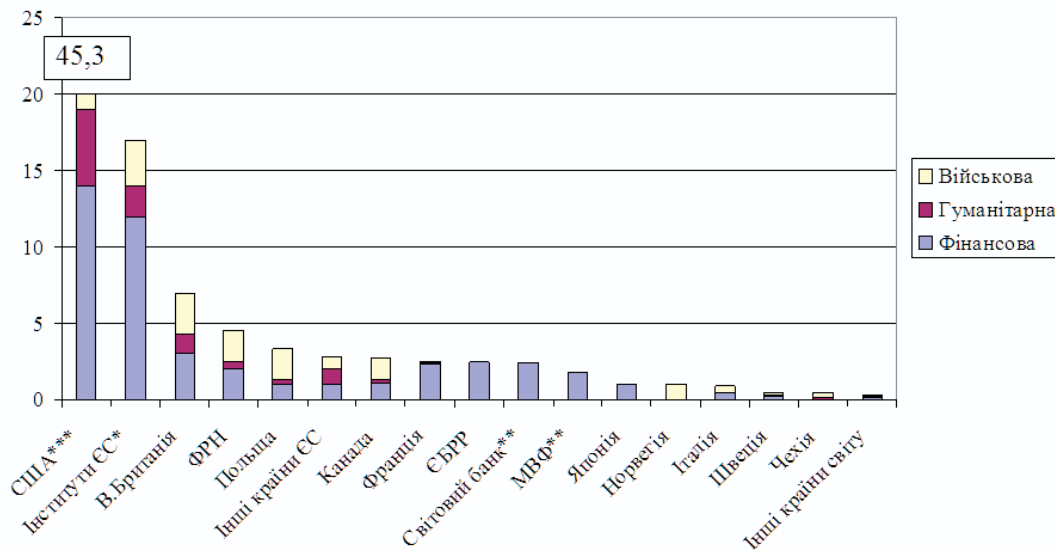
Інститут міжнародної фінансової підтримки включає чотири елементи: Міжнародний валютний фонд; регіональні фінансові механізми; двосторонні валютні свопи; міжнародні резервні активи. Кожен із цих механізмів має власні інструменти, і в період кризових явищ застосовує їх для ефективної та оперативної підтримки.

Аналіз наукової літератури дає підстави сформулювати власне бачення поняття «міжнародна фінансова підтримка» - як форми взаємин між суб'єктами міжнародних фінансово-економічних відносин, яка забезпечується механізмами регулювання, фінансування, нагляду та консультування щодо руху позикового капіталу.

З початку війни заявлений обсяг міжнародної фінансової підтримки Україні сягає 45,3 млрд. дол. США. з яких 7,4 млрд. дол. США за станом на середину червня перераховано Україні для покриття дефіциту державного бюджету. Близько двох третин очікуваної міжнародної підтримки становлять позики на пільгових умовах від країн-партнерів і міжнародних фінансових організацій.

Сьогодні Україна є членом та плідно співпрацює з такими МФО, як: Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк (Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК) та інші), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Кожна міжнародна фінансова установа має свої цілі і завдання: МВФ надає кредити для стабілізації економіки, пріоритети Світового банку – подолання бідності і кризових станів, ЄБРР – кредитування реформ. Здебільшого МФО діють цілком самостійно, але вони координують свою діяльність.

Рис.1. Оголошена міжнародна фінансова підтримка України, млрд. дол. США, за період з I півріччя 2022 року.

* Кошти від ЄК, Ради ЄС, ЄІВ та Європейського фонду миру;

** Допомога країн у рамках донорських проектів виключена з допомоги МФО;

*** 45,3 млрд. дол. США, в тому числі 10,5 млрд. дол. фінансової допомоги, 9,4 млрд. – гуманітарної, 24,5 – військової;

Джерело: [20]

Під час воєнного стану і кризи в економіці, спричиненої повномасштабною війною, яку розпочала російська федерація проти народу України, міжнародні фінансові організації відреагували надзвичайною підтримкою України та тих країн, до яких спрямований основний потік українських біженців.

В першій половині березня Міжнародний валютний фонд надав Україні екстрену фінансову допомогу у розміні 1,4 млрд. дол. США, що є частиною програми «швидкого фінансування» RCF (Rapid Credit Facility). Ці кошти насамперед спрямовані на пом'якшення економічних наслідків війни. Надання Україні кредиту МВФ стало унікальною подією в історії Фонду, оскільки кредитування країн, які перебувають у стані активного збройного конфлікту, суперечать базовим принципам функціонування МВФ.

Фінансування за програмою RCF передбачає нульову процентну ставку, пільговий період 5,5 років і кінцевий термін погашення 10 років. RCF має спрощений алгоритм реалізації і використовується для ситуацій, коли повноцінна економічна програма або не потрібна, або нездійсненна в умовах, які вимагають негайного вирішення кризи, яка може призвести до серйозних економічних потрясінь. Оскільки війна, розв'язана російською федерацією в Україні, є безпрецедентною подією на теренах Європи з часів другої світової війни і має нетривалий термін, алгоритму і адекватних методик реалізації підтримки МФО не розроблено. Тому використано інструмент RCF, який апробований в умовах фінансування економік країн світу під час стихійних лих та під час пандемії COVID-19 [10].

У квітні 2022 року Міжнародний валютний фонд ухвалив рішення про створення адміністративного рахунку для зарахування коштів у вигляді частки Спеціальних прав запозичень від країн-донорів на користь України. Усі залучені кошти з використанням цього рахунку мають спрямовуватись на підтримку фінансової стабільності України, покриття дефіциту платіжного балансу, задоволення бюджетних потреб та стабілізації економіки у формі грантів або кредитів (позик) країн-донорів [10].

В червні 2022 року через механізм адміністративного рахунку МВФ до держбюджету України надійшов 1 млрд. канадських доларів (еквівалент 773 млн. дол. США) від Канади. Залучення коштів відбулося відповідно до кредитного договору між Україною та Канадою, який передбачає термін погашення кредиту – 10 років під 1,69% річних. Про свої наміри надати Україні 1 млрд. євро через рахунок, який адмініструє МВФ, заявила Німеччина [12].

Слід підкреслити, що МВФ є глобальним центром досліджень та інформації з питань міжнародних економічних та валютно-фінансових відносин, а також форумом для обговорення та пошуку рішень з різноманітних питань. У межах МВФ щорічно публікується тисячі доповідей, статей, досліджень і заміток, які стосуються різноманітних питань світового господарства та економічного розвитку та є джерелом макроекономічного аналізу різних регіонів та країн [21].

З моменту вступу України до Світового банку в 1992 році, зобов'язання нашої країни становлять понад 14 млрд. дол. США, було реалізовано понад 90 спільних проектів і програм. З першого дня початку війни 24 лютого 2022 року Світовий банк мобілізував для України понад 925 млн. дол. США в рамках додатково схваленого пакету для екстреної підтримки бюджету України «Фінансування відновлення після надзвичайної економічної ситуації в Україні» (FREE Ukraine). Така підтримка направлена на надання громадянам України послуг, які мають критичне значення: виплату заробітної плати працівникам лікарень, пенсій людям похилого віку, виконання соціальних програм для уразливих верств населення. З цих коштів Уряд України отримав 350 млн. дол. США. Це фінансування є частиною пакету підтримки в розмірі 3 млрд. дол. США, запланованого для України в найближчі місяці. Світовий банк також створив трастовий фонд (MDTF - Multi-Donor Trust Fund), який є гнучким та безпечним механізмом передачі грантових ресурсів в Україну. Внески до нього вже надійшли від Данії (близько 20,5 млн. євро), Ісландії (близько 0,46 млн. євро), Латвії (близько 5 млн. євро), Литви (близько 5 млн. євро) та Великої Британії (близько 60 млн. євро). Світовий банк також працює над проектами допомоги сусіднім з Україною країнам для підтримки біженців [24].

ЄБРР схвалив проект «Війна з Україною – пакет стійкості ЄБРР», початковий розмір якого становить 2 млрд. євро, щоб задовольнити негайні потреби людей, які постраждали від війни, та, коли дозволяють умови, підтримати суттєву відбудову України. Пакет ЄБРР охоплює підтримку сфери енергетичної та ядерної безпеки, муніципальних послуг, освіти, ліквідності підприємств малого та середнього бізнесу в Україні та в сусідніх країнах. ЄБРР декларує готовність взяти участь у програмі післявоєнної реконструкції України, відновленні функціонування бізнесу та життєво важливої інфраструктури, підтримці належного управління [3].

Фінансування ЄБРР направлено на підтримку українських компаній у формі відтермінування позик, підтримки ліквідності та фінансування торгівлі, допомоги в релокації з метою продовження діяльності.

ЄБРР у межах своєї програми забезпечення стійкості та засобів існування надаватиме допомогу країнам, які прийняли біженців з України, більшість із яких – жінки, діти та люди похилого віку.

ЄІВ підготував екстрений пакет солідарності для України за проектом «Встань за Україну» на суму 4 млрд. євро, включаючи допомогу Уряду України та сусіднім країнам для утримання біженців. У рамках цього пакету ЄІВ також прискорює надання додаткових 1,3 млрд. євро зобов'язань для інфраструктурних проектів. З екстреної допомоги ліквідності платіжного балансу Уряду України було надано 668 млн. євро. Паралельно ЄІВ розробляє багатомільярдний пакет євро для країн східного та південного сусідства ЄС, регіону розширення ЄС та Центральної Азії, щоб пом'якшити наслідки кризи біженців та допомогти подолати соціальні та економічні наслідки, спричинені війною в ЄС [22].

Міністерство фінансів України 28 березня 2022 р. уклало договір із Французьким агентством розвитку про отримання кредиту в обсязі 300 млн. євро на пільгових умовах з періодом його погашення впродовж 15 років. Усю суму буде спрямовано для фінансування державного бюджету [25].

Європейський Союз уклав із Міністерством фінансів України та Національним банком України Меморандум про взаєморозуміння та Кредитну угоду щодо надання Україні пільгових позикових коштів у межах нового пакета екстреної макрофінансової допомоги в розмірі 1,2 млрд. євро. До бюджету вже надійшло 600 млн євро [12].

Єврокомісія у квітні 2022 р. надала Україні грант у розмірі 120 млн. євро у загальному пакеті надзвичайної фінансової допомоги Україні. Кошти буде спрямовано до загального фонду державного бюджету з метою фінансування найактуальніших видатків держави, у т. ч. пов'язаних із забезпеченням гарантованого соціального захисту громадян, функціонуванням критичної інфраструктури та сектору безпеки [24].

Рада ЄС також затвердила надання третього траншу допомоги в розмірі 500 млн. євро з Європейського фонду миру (EPF) для підтримки обороноздатності України.

В спільній заяві керівників Світового банку, МВФ, Всесвітньої продовольчої програми ООН та Світової організації торгівлі, оприлюдненій на офіційному сайті МВФ, йдеться про наміри докласти спільних зусиль для збереження продовольчої безпеки на тлі російської агресії, а також інших глобальних викликів. Наголошується, що наслідки війни в Україні посилюють пандемію COVID-19, яка триває вже четвертий рік, завдають шкоди платоспроможності населення, поглиблюють соціальну нерівність, майнове розшарування та рівень бідності. Через підвищення цін на продукти, яке прогресувало і до україно-російської війни, посилюється дефіцит товарів і продуктів харчування, що може призвести до глобального голоду. З огляду на це міжнародні фінансові інституції планують розширювати рівень фінансової підтримки країн для забезпечення їх від гуманітарних ризиків, збільшувати багатосторонню та двосторонню співпрацю через інструменти пільгового кредитування, фінансової допомоги, надання грантів, інвестування в стале виробництво продуктів харчування і продовольчу безпеку [7].

Однією із значних проблем, породжених українсько-російською війною, є міграція населення, потоки якої на початкових етапах розгортання військової агресії, були спрямовані з України переважно в країни Європи, і які в подальшому, під впливом продовольчої кризи, можуть захопити весь світ. Міжнародні фінансові донори оголосили про наміри виділити близько 10 млрд. євро на підтримку тимчасово переміщених українців як всередині країни, так і за її межами [22].

Уряд країни в квітні 2022 року прийняв Постанову «Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проєкту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб» для реалізації спільних програм фінансової підтримки населення України [18].

Проведений аналіз інструментів міжнародної фінансової підтримки України в умовах воєнного стану, надає підстави виокремити проблеми та особливості їх застосування.

1. Основні проблеми використання інструментів фінансової підтримки з боку міжнародних інституцій обумовлені некерована-

ними обставинами - станом війни, тривалість, перебіг, складність і наслідки якої складно передбачити, навіть опираючись на набутий досвід ведення війн, як на теренах Європи, так і в інших частинах світу.

2. Невизначеність горизонту планування в умовах війни критично знижує достовірність стратегічних розрахунків і ускладнює прийняття програм розвитку економіки країни, які для отримання фінансової підтримки від міжнародних організацій і партнерів є базовими, оскільки визначають пріоритети кредитування.

3. Складність стратегічного планування в умовах війни обмежує розуміння проектного циклу, в рамках якого усі учасники програм кредитування мають дотримуватися відповідних правил і процедур, для гарантування ефективності та прозорості використання фінансової допомоги.

4. Підтримка кредитними коштами країн, які знаходяться в стані війни, суперечить принципам надання міжнародної фінансової допомоги, яка, як показав аналіз наукових праць провідних зарубіжних та вітчизняних вчених та нормативно-правових документів МФО, спрямована на досягнення соціального розвитку. Тому спеціальних механізмів кредитування в умовах некерованих обставин міжнародними фінансовими інституціями на початок війни не використовувалося. Отже, в перші місяці військових дій МФО для підтримки України адаптували ті інструменти, що реалізовувалися під час минулих світових криз та кризи, спричиненої пандемією COVID-19. Інноваційним можна вважати відкриття МВФ адміністративного рахунку для країн-донорів та створення трастових фондів та екстрених пакетів (програм) солідарності з Україною іншими міжнародними фінансовими інституціями.

5. Через бюрократичне дотримання принципів, процедур та вимог до кредитування (мета проекту, вимоги співфінансування, технічна експертиза, процедури закупівлі, складні довготривалі процедури набуття чинності угод про позики тощо), допомога, яка надходить до України є нерівномірною в часі та не відповідає рівню заявлених потреб. За оцінками уряду України така підтримка має становити 5 млрд. дол США щомісяця. За повідомленням Міністер-

ства фінансів України у березні міжнародна підтримка України становила 3 млрд. дол. США завдяки екстрено виділеним МВФ 1,4 млрд. дол. США та підтримці Світового банку, у квітні – 1,7 млрд. дол. США [12].

Висновки. Проблеми функціонування інституту міжнародної фінансової підтримки розглядаються науковцями в контексті сталого розвитку країн, до яких спрямовуються фінансові ресурси, що пояснюється самою природою, принципами та функціями кредиту. Надання міжнародної фінансової підтримки країнам в умовах некерованих обставин воєнного стану і активних бойових дій не набуло належного теоретико-методологічного обґрунтування і прикладного досвіду, яким можливо було б скористатися МФО у взаємодії із урядом України. Користуючись діючими інструментами антикризового фінансування та макроекономічної стабілізації, МФО адаптувало їх для підтримки України, використовуючи накоплені ресурси в рамках програм боротьби з наслідками світової кризи, спричиненої пандемією COVID-19 та екологічною кризою. За доволі короткий термін, МФО та країни-партнери надали Україні значні суми екстреної фінансової допомоги, які передбачають низькі або нульові відсотки за борговими зобов'язаннями. Інноваційним механізмом міжнародної фінансової підтримки можна вважати відкритий МВФ у квітні 2022 року адміністративний рахунок для зарахування коштів країнами-партнерами на користь України.

Проблеми і особливості міжнародної фінансової підтримки України в теперішній час обумовлено воєнним станом країни та наслідками, які тягне за собою російська агресія, як для України, так і для всього світу: бідність більшої частини населення України, майнове розшарування суспільства, регіональні диспропорції розвитку, інфляція, міграційні процеси, виробнича і продовольча криза тощо.

Бюрократичні процедури надання міжнародної фінансової підтримки, які за часів мирного стану є перевагою функціонування МФО, в умовах військових дій і негайної потреби країни в фінансових ресурсах для стабілізації соціально-економічного становища, виявляються негнучкими і громіздкими. Правила виділення коштів МФО передбачають чітке визначення інвестиційних цілей, що до-

the Ukrainian government managed to stabilize the catastrophic decline in financial liquidity. It is determined that in conditions of uncertainty and active hostilities, international financial support to Ukraine is a mechanism not inherent in the nature of the activities of international financial organizations, which provide credit resources mainly for development purposes. The article analyzes the mechanisms of financial support (loans, grants) of Ukraine during the war. The main mechanisms of their implementation are studied: anti-crisis financing and macroeconomic stabilization programs, trust funds created by MFIs and an administrative account opened by the IMF for crediting funds by partner countries in favor of Ukraine. It is concluded that the problems of international financial support to Ukraine are currently due to the uncertainty and uncontrollability of martial law, which complicate the development of state strategies and programs, which is the basis for ensuring the efficiency and transparency of financial resources.

Key words: *international financial support, international financial organizations, martial law, IMF administrative account, trust funds.*

Received: 02.04.22

References:

1. 100 days that surpassed the years of other wars. Ten figures that reveal the consequences of the first months of the Russian invasion of Ukraine. *nv.ua* Retrieved from <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/100-dniv-viyeni-u-10-cifrah-zbitki-ukrajini-vtrati-rosiji-okupovani-teritoriji-novini-ukrajini-50247112.html> [in Ukrainian].

2. Denis Shmygal: The Government has formed a package of decisions to support Ukrainian business during the war: Department of Communications of the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine, dated March 7, 2022. *www.kmu.gov.ua* Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-uryad-sformuvav-paket-rishen-yaki-mayut-pidtrimati-ukrayinskij-biznes-pidchas-vijni> [in Ukrainian].

3. EBRD Sustainability and Livelihoods Package: European Bank for Reconstruction and Development. *www.ebrd.com* Retrieved from <https://www.ebrd.com/what-we-do/war-on-ukraine>

4. Financial Stability Report: Report of the National Bank of Ukraine. June 2022. *bank.gov.ua* Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4 [in English].

5. Geets, V.M. (2015), On the application of the approaches of the «Marshall Plan» for Ukraine. *Ukraine economy*. № 4. 6–11. [in Ukrainian].

6. Getmanenko, O.O. (2020), Analysis of trends and patterns of development of the world economy in the context of financial security. *Scientific Bulletin Uzhhorod National University. Series «International Economic Relations and the World Economy»* (31). 7-12. [in Ukrainian].

7. Global donors pledge 9.1 billion euros to support Ukrainian refugees. *Reuters*. 2022. 09 April. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/europe/european-commission-pledges-1-billion-euros-support-ukraine-2022-04-09/> [in English].

8. Global Financial Stability Report: International Monetary Fund, april 2022 <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2022/04/19/global-financial-stability-report-april-2022> [in English].

9. IMF Executive Board Approves the Establishment of a Multi-Donor Administered Account for Ukraine / IMF. 08 March 2022. Retrieved from <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/04/08/pr22111-imf-executive-board-approves-establishment-of-a-multi-donor-administered-account-for-ukraine> [in English].

10. IMF Rapid Lending Facility (RCF): International Monetary Fund of March 7, 2022. Retrieved from <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/08/Rapid-Credit-Facility>

11. Kolosova, V.P. (2016), Finance of international institutions in Ukraine: monograph / V.P. Colossus. - Kyiv: Kyiv. nat. auction. econ. un-t. 504 s. [in Ukrainian].

12. Kolosova, V.P. Monitoring of assistance of international financial institutions in Ukraine *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/205-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. Lessambo, F.I. (2021), International Institutions of International Finance. In: *International Finance*. Palgrave Macmillan, Cham. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-030-69232-2_2 [in English].

14. Londar, L.P. (2019), International financial support for the processes of structural reform of the Ukrainian economy. Strategic priorities: scientific-analytical quarterly collection. NISS. (2 (50). 79-90. [in English].

15. Macbean, A. I., & Snowden, P. N. (2021), The World Bank (IBRD), International Development Association (IDA) and the International Finance Corporation (IFC). International Institutions in Trade and Finance, 211–230. doi.org/10.4324/9781003226987-11 [in English].

16. Marshuk, L., Babyuk, A., & Strapachuk, L. (2022). The influence of international institutions on the financial condition of Ukraine in wartime. Economy and society, (37). Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-23> [in Ukrainian].

17. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine Concerning the Application of the Provisions of Martial Law: Law of Ukraine of 15.03.2022 № 2120-IX. zakon.rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> [in Ukrainian].

18. On the implementation of a joint project with the UN World Food Program on additional measures for social support of internally displaced persons: Resolution of the Cabinet of Ministers of April 15, 2022 № 446. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizaciyu-spilnogo-zvsesvitnoyu-prodovolchoyu-programoyu-oon-proektu-shchodo-dodatkovih-zahodiv-iz-socialnoyi-pidtrimki-vnutrishno-peremishchenih-osib-446> [in Ukrainian].

19. On the state budget of Ukraine for 2022: Law of Ukraine of 02.12.2021 zakon.rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> [in Ukrainian].

20. Presentation of the report on financial stability: National Bank of Ukraine, June 2022. bank.gov.ua Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_pr_2022-H1.pdf?v=4 [in Ukrainian].

21. Sidenko S., Kulbida M. (2020) International financial organizations in the processes of economic modernization. International economic policy. (1-2) DOI 10.33111/iep.2020.32_33.05 [in Ukrainian].

22. Stand up for Ukraine: EIB pledges additional €4 billion to support Ukrainian war refugees / EIB. 2022. 09 April. Retrieved from <https://www.eib.org/en/press/all/2022-193-stand-up-for-ukraine-eib-pledges-additional-eur4-billion-to-support-ukrainian-war-refugees> [in English].

23. The World Bank announces an additional \$ 200 million to finance Ukraine: The World Bank of March 14, 2022. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/03/14/world-bank-announces-additional-200-million-in-financing-for-ukraine> [in English].

24. Ukraine received € 120 million in grant aid from the EU / Ministry of Finance of Ukraine. April 08, 2022. *mof.gov.ua* Retrieved from https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_otrimala_vid_ies_120 mln_ievro_grantovoi_dopomogi_-3396 [in Ukrainian].

25. Ukraine will receive a loan of 300 million euros from the French Development Agency / Ministry of Finance of Ukraine. March 29, 2022. Retrieved from https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_otrimaie_kredit_u_300 mln_ievro_vid_frantsuzkogo_agentstva_rozvitku-3379 [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Курносенко Лариса Володимирівна: Національний університет «Одеська політехніка»: проспект Шевченка, 1, м. Одеса, 65004, Україна.

Larysa Kurnosenko: Odessa Polytechnic University: Shevchenko avenue 1, Odessa, 65004 Ukraine.

ORCID. ORG/0000-0003-2309-695X

E-mail: lara_w@ukr.net